Irsai István, *Egy romantikus divat Erec-Izraelben*, Múlt és Jövő, 1929, 22–23

És még négy világraszóló sor:

„Jobb élő kutya, mint halott oroszlán,
Icce valóság, mint köböl remény.
Hideg bibornál jobb a meleg foszlány
S a valóság a legszebb költemény.“

Nem jogos önérzettel dalolja-e Patai:

Magyar dalok repülnek Judeába,
S köszöntik hárfás héber énekek,
Sir-hasírim lelke lobog dalomban,
Szívem az Örök nép szivébe dobban,
S feltámadásra vele ébredek . . .

Hátra volna még a rendkívül nagyszerű Emőd Tamás, akinek szintén csak a nevét említi meg a cikk. Ezennel felszólítom Komlós tanár urat, fáradjon el sietve a köruti kabarébá és hallgassa meg ott Emőd Tamás „Pesti diák“ című magyar-zsidó versét, amely után szem nem marad szárazon. És, ha Emőd Tamás csupán ezt az egyetlen zsidó témájú verset írta volna, akkor is megkövetelném, hogy Komlós tanár úr külön oldalon könyvelje el!

Illik-e magamról is írnom? Illik-e szemére vetnem kritikusunknak, hogy megfeledkezett arról a keserves huszonöt évről, amelyet a magyar-zsidó költészetnek áldoztam? . . . Ugy érzem, nem illik. Mint ahogy nem illett méltatlankodnom nemrég, amikor egy előkelő nagy humanista hittestvérünk, a zsidó hitközség elnöke, nem tudta, hogy zsidó vagyok . . .

Hiába, senki se lehet próféta a saját hitközségében! És ebbe bele is lehet nyugodni. De abba nem, hogy zsidó a zsidóval úgy bánjon el, ahogy Komlós Aladár a magyar-zsidó költőkkel bánik . . .

Somlyó Zoltán.

Irsai István szignettjei.
Fent a szimfónikus zenekar, egy telavivi „kóstoló“ és a „Gdud meginé haszafa“, a héber nyelvet védő légió, lent a héber szinház és mozgó szignettje.

A „Nír" (Barázda) szignettje.

Éjn-Gedi (Gödölyeforrása) szanatórium szignettje.

Wagonett és szerszámgyár szignettje.

Irsai István: Egy romantikus divat Erec-Izraelben*)

Az egész világ még mindig a háborúutáni gazdasági depresszió betege. Erec Izrael — az embrionális állapotban lévő ország — pedig az ötödik „aliah" konjunkturája után még sokkal súlyosabb két esztendőt állt ki, mint az évszázados alapokon nyugvó európai országok. Mégis, míg az európai gazdasági élet kérlelhetetlen, rideg kenyérharcában minden — még pár esztendő előtt vegetáló — romantikacsökevény is elhullott, addig az ereci kereskedelemben és iparban, társadalomban egy divat ütötte fel a fejét, melynek romantikus színezete sehogy sem illik a rádió és rakétaautó századához.

Ez a divatobjektum pedig a „szemel" סמל

Magyar szót, ami teljesen fedné az értelmét, nem találok, sőt internacionális terminust sem. Megközelítjük az értelmét, ha a címer, szignett, védjegy, embléma, ex libris szavak fogalomkörére gondolunk. Nagyon rokon az ex libris-szel, mely rendesen szintén tulajdonosának foglalkozását, gondolatkörét szimbolizálja.

A „szemel" ugyancsak egy rajzocska, mely rendszerint konkrétumok ábrázolásával — associative — absztrakt fogalmakat próbál kifejezni.

A népnek, melynek ősi törvénykönyve gondolatritmusokban van megírva, a népnek, mely a prófétákat termelte ki magából, a kabbala népének vérében van a szimbolizmus, mely a dekonjunktura nyomasztó atmoszférája dacára feltör és eget kér. Helytelenül is használtam az elébb a „divat" szót. Nem divat az, ami ennyire lelki szükséglete a kalmárnak, orvosnak, földmíves-, munkás-kvucáknak, színháznak, a krízis gondteli napjai dacára.

A technika az egész világon megölte a romantikát s így annál élesebben válik ki a mechanizált népek káoszából a Ma Vikingjének, a Chalucnak romantikus alakja.

A szántóföld romantikáját kikezdte a cséplőgép és megölte a traktor, de míg a hatökrös gazda mégis csak szebb látvány az eke szarva mögött, mint a traktor volánja mellett, addig a honalapító Chalucból kisugárzó ősi romantika még a racionális agrár-technika csodáit is be tudja vonni a romantika patinájával.

Ugy hiszem, evvel a néhány felvilágosító szóval sikerült jelen számban közölt néhány „szemel" értelmét és célját annyira megvilágítanom, amennyi szükséges ahhoz, hogy a szemlélő annak nézze, lássa azokat, aminek készültek.

Irsai I.: A palesztinai gyáriparosok szövetségének „szemel"-je.

* *Irsai István*, a Palesztinából hazatért kiváló iparművész, a legkeresettebb embléma-rajzoló a Szentföldön. A Keren Kajemeth legszebb rajzai is az ő munkái. *(Szerk.)*

המוזיאון למורשת היהדות הדוברת הונגרית צפת